SPOMNITE SE SLOVENSKIH BEGUNCEV S KAKIM DAROM!

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT—FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING NEWSPAPER

NO. 176 — CLEVELAND 3, O., MONDAY MORNING, SEPTEMBER 9, 1946 — LETO XLVIII—VOL. XLVIII

Social Attaché Yugoslav Embassy 1520 — 16th St. N. W.

Razne najnovejše svetovne vesti

WASHINGTON — Predsednik Truman je prestavil poskusno razstrelbo atomske bombe pod vodo za nedoločen čas. Prvotno so nameravali to izvršiti prihodnjo pomlad. Pravega vzroka ne navajajo.

* * *

PITTSBURGH — Delavci pri elektrarni bodo šli jutri zjutraj na stavko, če se prej ne sporazumejo z Duquesne Light Co. Unija zahteva 20% zvišanje v mezdi in del dobička od kompanije.

* * *

LURD — Danes bo počastilo Lurško Marijo nad 100,000 moških treh skupin: bivši vojni ujetniki v Nemčiji, bivši deportiranci in bivši prisilni delavci v Nemčiji. Samo 1000 ženskam je dovoljen točasni obisk Lurda in sicer 500 vojnih vdov, ki bodo zastopale vse francoske vdove in 500 bivših deportirank v Nemčiji.

* * *

ATENE — Vlada je razglasila za vso deželo obsedno stanje. Po vsej deželi se je raznesla govorica, da bo dežela napadena "od severa." Komunistična stranka E. A. M. je izjavila, da ne bo branila dežele, dokler ne bo razglašena v Grčiji republika, tudi če bo dežela invadirana.

* * *

NEW YORK — Jugoslovanski poslanik Sava Kosanovič, ki je dospel z letalom iz Pariza, je izrazil obžalovanje radi napetosti med Jugoslavijo in Zed. državami, toda je zatrjeval, da so to povzročili ameriški in angleški letalci, ki se niso držali regulacij.

* * *

VARŠAVA — Voditelji vseh političnih strank, ki drže z vlado, so sklicali masno zborovanje, da zavrnejo izjavo ameriškega državnega tajnika Byrnesa v Stuttgartu v petek. Byrnes je namreč izjavil, da vzhodne nemške meje še niso končnoveljavno določene, to je meje med Poljsko in Nemčijo. Poljaki pravijo, da ti kraji ne bodo nikdar več nemški.

* * *

LONDON — Govorice, da bo angleška princeza Elizabeta poročila grškega princa Filipa, so bile označene iz kraljevih krogov kot neosnovane. Lizika bo dobila nekega dne angleško kraljevsko krono.

* * *

SOFIJA — Včeraj je bolgarski narod glasoval v referendumu za republiko ali monarhijo. Ogromna večina je glasovala za republko. Po nekaterih krajih je bilo oddanih 90% za republiko. Rezultat volitev bo uradno naznanjen prihodnjo nedeljo, na 27. okt. bodo pa volitve v narodno skupščino.

* * *

TRST — Ameriška in angleška vojaška policija je streljala na demonstrante, ki so hoteli obdržavati politične shode v Trstu in Gorici. Pri Sv. Jakobu v Trstu je bila vržena iz okna neke hiše med vojake granata. Šest ameriških vojakov je bilo ranjenih. Vojaške oblasti niso dovolile političnih shodov, kjer naj bi se praznovalo 3. obletnico vstaje partizanov v Julijski Krajini. Toda ljudje prepovedi niso poslušali in so se pričeli zbirati. Na civilno policijo so metali opeko, nakar je nastopila ameriška in angleška vojaška policija. Komunistično časopisje je več dni pisalo, da se bodo vršile demonstracije navzlic prepovedi vojaških oblasti.

Ameriški in angleški vojaki so razbili Titovo parado

Italijani, ki so za Tita, so hoteli imeti slavnostno parado

Trst. — V Miljah, ki leže južno od Trsta in ki spadajo v angleški in ameriški zasedbeni pas, je prišlo v petek do izgredov in pretepov. Ta kraj je znan, da močno drži s Titom.

V petek so hoteli Italijani, ki so tukaj v pretežni večini, napraviti slavnostno povorko od predmestja v središče mesta kot demonstracijo za Tita.

Okupacijske oblasti so strogo prepovedale vsako tako javno demonstracijo, zato so hoteli ameriški in angleški vojaki povorko razbiti. Kakih 50 ameriških in 25 angleških vojakov je stopilo v akcijo in poldrugo uro je bil po cestah pravcati pretep. Vojaki so rabili količke in puškina kopita. Dva ameriška vojaka sta bila lažje ranjena in neko dekle, ki je bilo med demonstranti, je dobilo udarec po glavi.

Dva demonstranta so aretirali, ostali, kakih 1,500 po številu, so se razpršili.

———o———

Bodite previdni, kadar greste preko ceste. Prekoračite cesto samo pri signalni luči!

Jugoslovani so zbili tudi grško letalo na tla

Atene. — Grški generalni štab naznanja, da so jugoslovanske protizračne baterije izstrelile na tla grško vojaško letalo, ki je letelo nad jugoslovanskim ozemljem. Nihče od posadke ni bil ranjen, ampak jugoslovanske oblasti so jo zaprle.

Kot trdijo grške oblasti se je letalo izgubilo ob jugoslovanski meji in da posadka ni imela namena leteti nad Jugoslavijo. Letalo je vse prestreljeno od krogel, toda grška posadsadka je pristala ž njim brezhibno.

———o———

Gorke dneve in mrzle noči napovedujejo

Vladni vremenski urad v Clevelandu prerokuje, da bomo imeli prihodnje dni gorko vreme, pa mrzle noči. Čez dan bo zlezel toplomer na 80 stopinj, ponoči bo pa padel na 40 ali 50. Včeraj zjutraj je kazal toplomer tukaj 40 stopinj, kar je rekord od 4. septembra 1872.

———o———

Pod papir se ni skrivati

Jacksonville. — Otroci so se igrali skrivalnico. Dve leti star Richard Danese se je skril pod razgrnjen časopisni papir, 3 čevlje od robnika ceste. Pridirjal je avto in zavozil ravno čez papir in čez dečka.

Zed. države so za novo Nemčijo

Vladne cene za meso bodo stopile v veljavo šele jutri zjutraj

Napovedujejo splošno pomanjkanje mesa v prihodnjih tednih

OPA je prvotno določila, da stopijo nove cene mesu v veljavo danes zjutraj. Zdaj je pa to prestavila na jutri zjutraj in sicer radi tega, ker vsi mesarji po deželi niso mogli dobiti pravočasno v roke liste z novimi cenami.

Po novih cenah bo meso nekaj več kot 3 cente dražje pri funtu kot je bilo do 30. junija, toda bo nekaj ceneje, kot je bilo od 30. junija do zdaj, ko ni bilo meso pod vladno kontrolo.

OPA naznanja, da bo zdaj na podlagi teh novih cen uredila tudi cene za jedila v hotelih in restavracijah. O tem jih bo OPA obvestila.

Od vseh strani dežele se poroča, da bo nastalo veliko pomanjkanje mesa radi teh novih cen. Pravijo, da živinorejci ne bodo pošiljali živine v klavnice, ker bodo čakali kako se bo stvar obnesla z novimi cenami. Klavnice že odpuščajo delavce, ker ni prišlo zadnji teden skoro nič živine. Iz mnogih mest poročajo, da imajo mesnice zaloge komaj za kak teden ali dva, drugod pa niti toliko ne.

———o———

Iz raznih naselbin

Indianapolis, Ind. — Dne 14. avg. je umrla Mary Ule, ki je bolehala čez tri leta. Tukaj zapušča moža, štiri sinove, brata in tri sestre.

Ely, Minn. — Tukaj je umrl pionir Frank Sekola, star 80 let, doma iz Jurne vasi pri Novem mestu. V Duluthu zapušča brata Antona, žena pa mu je umrla pred 12 leti. — Umrla je tudi Mary Jakič, rojena Kuzma, stara 25 let in poročena komaj par mesecev. Poleg moža zapušča mater, več bratov in sester ter druge sorodnike.

Bridgeport, O. — Dne 18. avg. je umrl Mike Brecel, star 70 let, doma iz vasi Griža pri Celju. Zapušča ženo, štiri sinove, šest hčera in brata Antona v Pennsylvaniji.

Braddock, Pa. — Bivši Amerikanec John Varoga je lani meseca maja umrl v Ljubljani. On je bil dobro znan v Pittsburghu in okolici, kjer je živel pred svojim povratkom v staro domovino. V Pittsburghu zapušča brata Louisa.

ITALIJANSKA LIRA JE REKORDNO PADLA V VELJAVI

Rim. — Italijanska lira ni bila še nikoli tako nizko kot je danes. Na črni borzi se dobi za en ameriški dolar 540 lir. Uradno je pa 225 lir za en dolar.

Vzrok temu so udarci, ki jih dobiva Italija vsepovsod in pa nestalnost v deželi sami. Italija ne bo mogla nikamor brez tujega posojila, delavci zahtevajo vedno večjo mezdo vzpričo splošne draginje, ubožni narod zahteva pa več zemlje.

———o———

V ameriških pristanih je 2,500 ladij zadržanih zaradi stavke

Vsak promet iz pristanišč je ustavljen. Tudi relif v Evropo je ustavljen

New York. — Ena največjhi in najdražjih stavk v zgodovini ameriške paroplovbe je v polnem teku. Do pol milijona pomorščakov in pristaniških delavcev je na stavki in v ameriških pristaniščih je zasidranih 2,500 ladij, ki nimajo posadk. V soboto so odšli na stavko tudi delavci pri vlačilnih čolnih, ki so dozdaj premikali barke s živili in drugimi potrebščinami.

Unija AFL pravi, da bo stavka trajala toliko časa, da bo vladni odbor za plače in mezde ugodil njeni zahtevi. Unija je namreč dobila od ladijskih družb $27.50 priboljška na mesec, vladni odbor dovoli pa samo $17.50 z izjavo, da bi bila višja plača nevarna inflaciji. Pomorščaki dobivajo zdaj $145 na mesec.

Ustavljen je ves dovoz in izvoz iz ameriških pristanišč na Atlantiku in Pacifiku. Na pomolih je več kot 250,000 ton relifnih potrebščin, namenjenih v Evropo in 125 ladij, ki jih je najela UNRRA za relifno blago, je brez posadke. V Evropo ne morejo 3 ladje z vojaštvom, namenjenih v Nemčijo, na Pacifiku je pa obležalo več ladij, namenjenih z vojaškim blagom na Japonsko.

Ekspresne družbe so ustavile vse pošiljke po železnici, ki so namenjene v pristanišča za izvoz.

Vso zadevo glede te stavke ima zdaj v rokah delavski tajnik Schwellenbach.

———o———

AMERIŠKA DOMOVINA ZBIRA PRISPEVKE ZA BEGUNCE

Državni tajnik Byrnes je govoril Nemcem, da jih nočemo izrabljati in izžemati, ampak jim pomagati na noge. S svojim govorom je postavil Rusijo na defenzivo v Nemčiji.

Stuttgart, Nemčija. — Ameriški državni tajnik Byrnes je imel v petek tukaj enega najbolj važnih govorov pred zbranimi nemškimi voditelji ter ameriškimi in angleškimi častniki od zasedbene armade. Govoril je Nemcem, pa tudi svojim zaveznicam, predvsem Rusiji, ko je svaril, da bi kdo izrabljal Nemčijo kot svojo vojaško zaveznico v trenju med "vzhodom in zapadom."

Byrnes je predložil nemškemu narodu ameriški načrt za pospešitev organiziranja skupne vlade, ki bi zedinila premagani narod. Izjavil je, da nemške meje na vzhodu (na Poljskem) niso še končnoveljavno določene ter da jih bo treba še revidirati. Izjavil je tudi, da je Francija upravičena dobiti od Nemčije Saarsko kotlino, nikakor pa ne bogato Porurje in Porenje.

Dalje je izjavil Byrnes, da nočejo Zed. države niti trdega niti mehkega miru za Nemčijo, da pa hočejo delati na to, da se nemški narod zopet dvigne s trdim delom in pridnostjo. Rekel je tudi, da Zed. države ne bodo vzele iz Nemčije svoje armade, dokler bo tam potrebna.

Navzoči nemški voditelji so po govoru izjavili, da bodo besede ameriškega državnega tajnika gotovo ogrele srca nemškega naroda. V diplomatskih krogih so pa mnenja, da je ta Byrnesov govor javna tekma med Ameriko in Rusijo za naklonjenost nemškega naroda. Govor so prenašale radijske postaje v nemščini v ameriški, angleški in francoski zasedbeni zoni, dočim Rusi tega niso dovolili v svoji zoni, tako da Nemci tam ne vedo nič o tem govoru.

Diplomatski krogi mislijo, da je Byrnes s tem postavil Rusijo "na spot" in na defenzivo v Nemčiji, ker je poudarjal, da želijo Zed. države nemški narod ekonomsko zopet dvigniti dočim ga Rusija izžema.

———o———

VETERANI SO PROTI IMIGRACIJI ZA DESET LET

Boston. — Konvencija veteranov tujezemskih vojn je sprejela zadnji teden sledeče resolucije:

Kongres naj prepove komunistični stranki prostor na glasovnicah.

Ameriška vlada naj takoj ustavi vse relifne pošiljatve Jugoslaviji.

Kongres naj ustavi vsak prihod novih naseljencev v Zed. države za dobo 10 let.

JUGOSLAVIJA ODKLANJA TE MEJE

Kardelj izjavlja, da Jugoslovani zahtevajo samo svojo lastnino

Pariz. — V soboto je jugoslovanska delegacija obvestila mirovno konferenco, da ne bo podpisala mirovne pogodbe z Italijo, če zbornica odobri meje med Jugoslavijo in Italijo, kakor jo priporočajo ministri štirih.

Jugoslovanski ministrski podpredsednik Edvard Kardelj je obsodil ta predlog, ki daje Italiji vse, kar zahteva. Odgovarjal je ameriškemu senatorju Connallyu, ki je svaril, da so spori glede meja pot k vojni. Kardelj je rekel:

"Mi se strinjamo z senatorjem Connallyem, da mejni spori vodijo k vojnam, toda ni omenil implikacij. Na koga je senator naslovil svoj apel? Mi mislimo, da ga ni bilo potreba nasloviti na nas, ker mi smo samo žrtve. Mi nismo imeli nikoli namena povzročiti kake vojne. Mi zahtevamo samo svojo lastnino, ki nam je bila ugrabljena. Senator Connally naj bi bil naslovil svoj govor na Italijo."

Pred konferenco so še druge obmejne zahteve. Bolgarija zahteva od Grčije zapadno Trakijo in koridor do Egejskega morja. Češka pa zahteva pas v Ogrski ob Donavi.

Na drugi strani sta se pa sporazumeli Italija in Avstrija glede Tirolske. Predložili sta konferenci v odobritev njun sporazum, da bosta v teku enega leta uravnali promet med Južno Tirolsko v Italiji, ter Severno in Vzhodno Tirolsko v Avstriji in glede zamenjave blaga med obema državama.

———o———

Clevelandska ulična je imela lep zaslužek

Mesec avgust je bil za clevelandsko ulično železnico najboljši v vsej njeni zgodovini. V tem mesecu so plačali namreč potniki $2,104,267. V tem pa še niso všteti dohodki od posebnih busov, kar se tudi lahko računa na $40,000.

———o———

Ameriški poslanik, da je proti Rusiji

London. — Pravda, glasilo ruske komunistične stranke, dolži ameriškega poslanika v Argentini, George S. Messersmitha, da je javno urigiral na vojno proti Sovjetski Uniji.

Razne drobne novice iz Clevelanda in te okolice

Nevarno opekline—

Mrs. Mary Prelogar iz 1137 E. 172. St. je v kleti topila parafin. Ta je vzkipel in se užgal. Dobila je hude opekline po obrazu, rokah in gornjem telesu.

Pismo ima pri nas—

Pri nas ima pismo Florijan Kočevar.

Strica išče—

Jože Rakovec v taborišču Peggez pri Lienzu išče strica Jožeta Arneša, roj. 1883 na Suhi št. 17, po domače pri Fendetu, občina Predoslje pri Kranju. V Ameriko je odšel okoli leta 1910.

Javna knjižnica—

Norwood javna knjižnica na 6405 Superior Ave. naznanja, da bo imela tudi tekom septembra poletne ure in sicer: ob pondeljkih, torkih in četrtkih od 12:30 pop. do 9 zvečer; ob sredah in petkih od 10. dop. do 5:30 popoldne.

Lahko delo—

Sprejme se kuharica, ki bi kuhala za 10 redovnic; zaposlitev samo delni čas. Istotam dobi delo ženska, da bi čistila šolske sobe. Za več informacij pokličite GLenville 0893.

Pozdravi iz Kanade—

Mr. in Mrs. Anthony Yerman pošiljata pozdrave od Niagarskih slapov, odkoder sta se podala v Kanado na kratko potovanje.

Pozdravi iz Pennsylvanije—

Mr. in Mrs. A. C. Kotar ter hčerka Genevieve pošiljajo pozdrave iz Forest Hills, Pa., kjer so na počitnicah.

———o———

V Jugoslavijo bo poslanih še 13 ladij s potrebščinami

Menda v zahvalo, ker strelja neoborožene ameriške vojake

Washington. — Nedavno diplomatsko trenje med Jugoslavijo in Zed. dražvami zaradi uboja petih ameriških neoboroženih letalcev očividno ne nosi nobenih slabih posledic, kar se tiče pošiljanja ameriških potrebščin Titovi vladi.

Zadnji teden sta odpluli iz ameriških pristanišč dve ladji za UNRRA, ki vozita Titovi vladi razne potrebščine. Nadaljnih 13 ladij pa zdaj nakladajo v ameriških pristaniščih, da bodo ta mesec ponesle relifno blago v Jugoslavijo.

Manj kot 24 ur potem, ko je ameriška vlada zahtevala od Jugoslavije, da plača odškodnino za ubite letalce in uničena letala, je odplula iz newyorškega pristanišča ladja Brown Victory, ki jo je najela UNRRA. Ladja nese razne potrebščine Jugoslaviji in Avstriji v teži kakih 4,000 ton. Par dni prej je pa odplula iz pristanišča Newport ladja Southwestern Victory, ki je odpeljala Titovi vladi 507 ton raznih potrebščin.

Vodstvo UNRRA pravi, da ji ne kaže drugega kot nadaljevati s pošiljanjem relifa Jugoslaviji. Pripravljena je pa isto takoj ustaviti, ako ji bo prepovedan eksport v Jugoslavijo.

———o———

Vedite, da pri prehodu čez cesto ne boste nikdar preveč previdni. Posebna previdnost pa je potrebna v mraku in ponoči.

Nadškof Rožman in dr. Krek sta obsojena

Kot smo že poročali se je vršila zadnji mesec v Ljubljani sodna obravnava proti generalu Rupniku, nadškofu Rožmanu, dr. Kreku in nekaterim drugim, ki jih je Titova vlada obtožila kot "narodne izdajalce." Proces se je vršil pred vojaškim sodiščem in sicer so bili sodniki: kapetan dr. Helij Modic, podpolkovnik Milan Lah, in major Grčar Alojzij; nadomestni sodnik je bil kapetan Avgust Bračič.

Obtožbo je zastopal zastopnik vojaškega tožilca jug. armade, kapetan Vivoda Marjan ter vojaški tožilec kapetan dr. Damjan Viktor. Obtožence so branili po ukazu sodišča odvetniki: Ilc Jože, dr. Grosman Vladimir, Josip Čobal in dr. France Lokar. Odsotna obtoženca (dr. Rožmana in dr. Kreka) sta zastopala odvetnika dr. Lojze Vrtačnik in dr. Anton Mojzer.

Sodba je bila izrečena 30. avg. in sicer sta bila obsojena v smrt na vešalih Nemec Roesener in dr. Lovro Hacin (doma iz cerkljanske fare); v smrt z streljanjem gen. Rupnik; podpolkovnik Bizjak je dobil 20 let zapora, nadškof dr. Rožman 18 let prisilnega dela in dr. Krek 15 let prisilnega dela. Zagonetka je, da sta bila obsojena Rožman in Krek na prisilno delo, ne pa v zapor.

Kdaj bo obsodba izvršena se še ne ve, ker imajo obsojenci pravico pritožbe na vrhovno vojaško sodišče.

"AMERIŠKA DOMOVINA"
AMERICAN HOME
SLOVENIAN MORNING NEWSPAPER
(JAMES DEBEVEC, Editor)
6117 St. Clair Ave. HEnderson 0628 Cleveland 3, Ohio
Published daily except Saturdays, Sundays and Holidays

NAROČNINA:
Za Ameriko na leto $7.00; za Cleveland in Kanado po pošti za eno leto $8.00.
Za Ameriko pol leta $4.00; za Cleveland in Kanado po pošti pol leta $4.50.
Za Ameriko četrt leta $2.50; za Cleveland in Kanado po pošti četrt leta $2.75.
Za Cleveland in okolico po raznašalcih: celo leto $7.00, pol leta $4.00.
četrt leta $2.50.
Posamezna številka stane 5 centov.

SUBSCRIPTION RATES:
United States $7.00 per year; Cleveland and Canada by mail $8.00 per year.
U. S. $4.00 for 6 months. Cleveland and Canada by mail $4.50 for 6 months.
U. S. $2.50 for 3 months. Cleveland and Canada by mail $2.75 for 3 months.
Cleveland and suburbs by Carrier $7.00 per year, $4.00 for 6 months,
$2.50 for 3 months.
Single copies 5 cents each.

Entered as second-class matter January 6th 1908, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd 1879.

83 No. 176 Mon., Sept. 9, 1946

Ljudstvo in Tito

Na 19. avg. so Titovi letalci zločinsko zbili nad Bledom ameriško letalo in umorili pet ameriških državljanov. Ostanke teh so pokopali začasno na preprostem pokopališču na Koprivniku nad Bohinjsko dolino. Ameriški odposlanci so našli grobove pobitih Amerikancev okrašene s cvetjem, ki ga je tja položilo slovensko kmečko prebivalstvo gorske naselbine. Ko "N. Y. Times" 27. avg. poroča o tem skromnem izrazu ljubezni Slovencev do po Titu umorjenih ameriških vojakov, sklepa, da slovensko ljudstvo vse drugače misli o Amerikancih kot pa oficielna Titovina, ki strelja na nič hudega sluteče in neoborožene državljane naše nove domovine. In gotovo ima ta list prav. Tudi mi smo prepričani, da naše slovensko ljudstvo v starem kraju živo sočustvuje z Ameriko in z vso dušo obsoja zločin diktatorskega komunističnega režima.

Slovensko ljudstvo je vedno rado imelo Ameriko. Kako tudi ne? Saj so minila že dolga desetletja, odkar so šli prvi Slovenci v novi svet za srečo. Od Istre in Beneške Slovenije pa tja do Prekmurja komaj najdete slovensko vas, odkoder ne bi bilo nikogar v naši sedanji domovini. Res je večina odhajala od doma z mislijo, da gre v Ameriko samo za nekaj časa. Ko prislužijo dovolj, da zboljšajo svojo domačijo, da plačajo dolgove ali da pridobe malo premoženje za lažje življenje v stari domovini, so se mislili vrniti. Pa je tudi resnica, da je večina teh ostala v Ameriki. Ta se jim je priljubila in jim postala nova domovina. Četudi ni morda dala vsega, kar si je želelo izseljenčevo srce, vendar mu je prinesla vsaj nekaj sreče. Amerika je ohranila svojo privlačnost za ljudi iz starega kraja do danes. Zato slovensko ljudstvo v starem kraju z žalostjo gleda, ko vsiljeni režim pobija pripadnike te države. Saj bi mogli biti med žrtvami njihovi sorodniki.

Da so vezi med Slovenci v starem kraju in v Ameriki še vedno močne, priča celo zadnje leto. Kdo bi preštel zavoje, ki so romali iz Amerike v staro domovino. Nekatere družine so poslale svojcem tudi do 100 zavojev najrazličnejše vsebine. Kri ni voda. Oglasile so se sorodniške vezi, oglasila se je še bolj ljubezen do bližnjega, ki hoče trpečim pomagati. Ali mislite, da slovensko ljdustvo ni za to hvaležno? Ali mislite, da ni začudeno in razočarano, ko sliši, da dobivajo Amerikanci od jugoslovanskega režima kot plačilo za pakete — smrtonosne krogle? Naj še tako hujska komunizem po svojem časopisju in po radio proti Ameriki, nobenega dvoma ni, da ljudstvo — res pravo ljudstvo, ne vladajoča komunistična banda zločincev — s studom obsoja, kar se je zgodilo nad Bledom. Kmetje na Koprivniku so s skromnim cvetjem na grobu žrtev le malo pokazali, kaj misli pravi slovenski narod.

Tudi ne pozabimo, da ta narod pozna Ameriko in njene demokratične svoboščine. Slovenci v starem kraju vedo, da je v Zedinjenih državah res svoboda: svoboda vere, svoboda govora, združevanja, tiska itd. Vsega tega sedaj tam ni. Tam je vse komunistična partija; ta odloča sama o vsem. Nihče drugi nima nikake besede. Tajna policija OZNA terorizira vse javno in zasebno življenje. Za vsakim korakom je ali policaj ali ovaduh. Vse časopisje je samo vladno, vse radijske oddajne postaje samo v proslavo režima. Vsa ušesa so polna komunistične propagande. Ali ni naravno, da se Slovencu stoži po časih svobode in da se živo spomni Amerike in njene svobode? Vsak človek naravno hrepeni po osebni svobodi, ki je v Jugoslaviji sedaj ni.

Zato se nam zdi tako naravno, da so Slovenci s sočustvovanjem in žalostjo slišali o umoru ameriških letalcev na slovenskih tleh.

Vedo pa Jugoslovani tudi to, koliko dobiva Jugoslavija sedaj iz Amerike po UNRRA in kolika je nehvaležnost režima, ki darove plačuje s — svincem.

Ameriški listi ugotavljajo, da znaša ves program UNRRA za Jugoslavijo 429,500,000 dolarjev. Pač ogromna svota! Od tega je Jugoslavija že prejela blaga v vrednosti 327,577,000 dolarjev. Naj naštejemo nekatere postavke. Največ je šlo za hrano: $127,228,000. Za obleko $55,711,000. Za obnovo kmetijstva $14,396,000. Za obnovo industrije $44,507,000. Za bolnišnice, medicine itd. $10,748,000. Od tega je plačala Amerika 72%. V resnici pa bo plačala še več ker so države, ki za UNRRA niso prispevale kot je bilo dogovorjeno.

Ti ameriški prispevki danes dejansko vzdržujejo komunistični režim v Jugoslaviji. Ta prodaja prebivalstvu, kar dobi od UNRRA zastonj. Uradno se piše, da gre denar za prodano blago za obnovno. Toda ta "obnova" je predvsem obnova oboroževanja. In to oboroževanje je naperjeno proti Ameriki in namenjeno za zmago komunizma.

Tudi vse to, pravimo, vedo v Jugoslaviji, četudi ne tako natanko kot vedo Amerikanci, iz katerih žepov se bo vse to plačalo. Zato smo prepričani, da naše slovensko ljudstvo z vso dušo obsoja nehvaležnost jugoslovanskega režima. Če bi to "pravo ljudstvo" moglo svobodno govoriti, bi povedalo Amerikancem, kako se mu studi Tito in njegova banda.

Naj ob tej priliki pribijemo, da tudi ameriško ljudstvo danes pravilno gleda na Tita in njegov režim. Dolgo, predolgo je Amerikance varala komunistična propaganda. Bil je čas, ko je to propagando podpiral uradno tudi OWI in ustvarjal razpoloženje za Tita. Danes je drugače. Prelita kri ameriških letalcev je razčistila ozračje. Danes povedo vsi listi naravnost, da je Tito orodje komunistične Moskve, da je diktator, da v Jugoslaviji ni svobode, da je ta posili maršal poteptal svojo besedo o ureditvi države, da je ljudstvo v Jugoslaviji izročeno strašnemu trpljenju.

Upamo, da bo rada ali nerada prenehala z malikovanjem pred Titovim božanstvom tudi vsa tista slovenska javnost po Ameriki, ki je zapeljana tako norela za partizanstvom, da se z nekaterimi ljudmi sploh ni dalo pametno govoriti in niso bili dostopni za noben dokaz.

Hudo je, da mora nekaterim odpirati oči šele prelita kri. Pa bolje enkrat, kot nobenkrat.

Upamo pa tudi, da široka ameriška javnost radi zločinskega Tita in njegovih privržencev ne bo obsodila vsega našega naroda v starem kraju, ki je v resnici z vso dušo proti tiranstvu sedanjega režima, pa si sam ne more pomagati. Upajmo končno, da prismojeno češčenje Tita med ameriškimi Slovenci ne umaže preveč doslej dobrega slovenskega imena med tukajšnjim prebivalstvom.

Odpri srce, odpri roke. . .

Je že precej časa od takrat, ko sem bral v Ameriški Domovini, kako je Mrs. Marinko ob neki priliki "podregala v sršenovo gnezdo." Tako je namreč sama zapisala. Jaz sem se pa spomnil na neki doživljaj iz začetka druge svetovne vojne. Zato bom tu napisal eno majhno historijo, če jo hoče kdo prečitati.

* * *

V pozni zimi 1940 je bila z Anglijo vred tudi Kanada že v vojni. Toda na zapadni fronti je bil takrat še takozvani "Sitzkrieg" ali "sedeča vojna." Drugod po Evropi je bil že znani Hitlerjev "Blitzkrieg." Kanadčani še niso bili kaj prida prepričani, da je bilo res treba iti skupno z Anglijo v vojno zoper Hitlerja. Mnogi so se celo jezili, zakaj jih je Anglija potegnila za seboj v vojno. Javno mnenje je bilo še tako negotovo, da je smel kanadski človek brez posebne nevarnosti vsaj v manjši in bolj zaupni družbi — zaklicati: Heil Hitler . . . Niso pa tega delali iz navdušenja za Hitlerja, ampak samo nekako iz protesta zoper Anglijo, ki je Kanado potegnila za seboj v vojno.

* * *

V tistem času je bilo, ko mi je dejal neki župnik:

"Vi ste bili pred kratkim v Evropi in gotovo veste, kakšno nevarnost pomeni za ves svet ta nesrečni Hitler. V moji župniji je pa neka nemška ženska, ki se piše Askač. Zelo dobra katoličanska je, samo ne morem ji dopovedati, naj vendar preneha s propagando za Hitlerja. Stopite z mano k njej in ji skušajte dopovedati, kako nespametno je to."

"Kako pravite, da se piše?"

"Askač."

"Pa to vendar ni nemško ime."

"Mora že biti, jaz ne vem."

Šla sva tja in na njeni poštni škatlji sem videl napis:

"Mrs. Auskuch."

Nisem si mogel kaj, nasmejal sem se, pa tako, da župnik ni vedel, komu se smejem . . .

* * *

Nič nisva opravila. Ženska je bila Nemka do dna duše in ker je bil Nemec tudi Hitler, nisi smel reči čez njega nobene besede. Po njenih mislih ni imel Hitler prav nobenih "hudobnih namenov" — samo in edino za blagor nemške domovine se je potegoval . . . Ženska je nalašč govorila skoraj samo nemško, da kanadski župnik ni razumel. Mene je prosila, naj župniku raztolmačim njeno mnenje. In njeno mnenje je bilo:

"Hitler gor, Hitler dol — Nemčija je moja domovina in kdor dela za Nemčijo, ima zmerom prav . . . Tudi ni nič res, da Hitler preganja Cerkev. To je samo obrekovanje nevoščljivcev. Meni je pisala moja lastna sestra, ki je tam za nuno, da še zmerom uči v neki šoli. Tu pa pripovedujejo, da je Hitler pregnal nune in da razganja tudi moške samostane. To je obrekovanje in nič drugega. Jaz sem in ostanem dobra katoličanka, ampak zoper Hitlerja in Nemčijo ne pustim, da bi kdo govoril, pa četudi je moj lastni župnik . . ."

* * *

Odšla sva in nisva mogla razumeti te prečudne zatelebanosti v Hitlerja in Nemčijo, ki po mnenju te ženske nista mogla nikoli zaiti na napačno pot.

Od tedaj je poteklo kako leto in "Sitzkrieg" na zapadni fronti je že davno prešel v "Blitzkrieg." Nič več ni bilo varno v Kanadi klicati "Heil Hitler!" Kanadski Nemci so izginjali v koncentracijska taborišča in drugi Kanadčani so začeli spregledovati. Začeli so uvidevati, da je bilo le treba z Anglijo vred v vojno zoper Hitlerja. Tudi katoličani, celo kanadski Francozi, so začeli s srcem podpirati kanadske "vojne napore."

Takrat sem se spet spomnil na Mrs. Auskuch in sem jo šel nekega dne pogledat. Med potjo sem ugibal, če jo bom našel ali ne. Kdo ve, če ni tudi ona izginila za kako žinčo oviro, da ne bi zavirala Kanade pri njenem delu za zmago nad Hitlerjem.

* * *

Dobil sem jo doma in prav lepo me je sprejela. Pripovedovala mi je o svojih sinovih, kako poročajo od vojakov in kako sijajno se bore. Govorila je to pot samo angleško in tožila, kako trpi versko življenje po vsem svetu radi te nesrečne vojne . . . Ko sem omenil Hitlerja in njeno mnenje prejšnjega leta, je zardela in takoj začela govoriti druge reči.

Tudi jaz nisem več napeljal pogovora na svoj lanski obisk. Na tihem sem si pa mislil: Ženska, zdaj si torej temeljito ozdravljena . . .

Ta zgodba mi je prihajala torej na misel, ko sem bral dopis Mrs. Marinkove, kako je nekje "dregnila v sršenovo gnezdo."

Mrs. Auskuch je bila svoj čas tudi tako "sršenovo gnezdo," pa so jo dogodki sami spremenili v krotkega čmrlja.

Tudi mnogo današnjih "sršenovih gnezd" bo počasi pa gotovo ozdravil — čas . . .

* * *

No, pa še kaj drugega.

Gospod Bušterhaca so torej zapisali Adios in na drugem mestu tudi Finis.

Če ti dve besedi dandanes še pomenita to, kar sta včasih pomenili, so gospod Bušterhaca nastopili svoj peresniški penzijon.

V zelo negotovem dušnem razpoloženju so napisali svoj Adios. Njihove zadnje vrstice so pokazale, da si niso prav nič svesti, koliko je bilo vredno zadnje čase njihovo pisanje. Ali so se potegovali za pravo reč ali ne?

Ni še dolgo tega, ko so bili gospod Bušterhaca strašno gvišni, da samo to drži, kar oni zapišejo. Zdaj se jih je polotil hud hud.— dvom.

Pa je to tudi napredek. Saj so gospod pred kratkim sami poudarili, da je dvom dobra reč, zakaj iz dvoma se ljudje prikopljejo do — resnice . . .

Upamo, da se bodo iz tega dvoma tudi gospod Bušterhaca prikopali do resnice . . .

* * *

Morda bi gospodu Bušterhaci iz njegovih dvomov pomagal Jože Stalin. Ravno čitam v Catholic Digest, da je Jože Stalin držal neki govor v letu 1941 in je med drugim rekel tele besede:

"V nasprotju s Hitlerjevo Nemčijo je treba poudariti, da Sovjetska Unija in njeni zavezniki vodijo vojno za osvoboditev, pravično vojno, samo s tem namenom, da se zasužnjeni narodi Evrope skupno z USSR osvobodijo Hitlerjevega tiranstva. Zaradi tega morajo vsi pošteni ljudje podpirati armado USSR, Anglije in drugih zaveznikov, ker so to armade za osvoboditev. Mi nimamo in ne moremo imeti s to vojno takih namenov, da bi si podjarmili tuje teritorije v Evropi, ali da bi si zasužnjili ozemlja in ljudstva v Aziji, kakor na priliko Iran. Naš prvi namen je, da osvobodimo naše ozemlje in naše ljudi izpod Hitlerjevega jarma. Mi nimamo in ne moremo imeti kakega takega namena, da bi vsilili slovanskim ali drugim zasužnjenim narodom našo lastno voljo ali kako vlado, ki je ne marajo. To so tisti narodi, ki pričakujejo od nas pomoči. Naš namen je, da tem narodom pomagamo v njihovi borbi za osvoboditev izpod Hitlerja in da jih potem pustimo, naj si sami izorganizirajo življenje na svojem ozemlju, kakor mislijo, da bo zanje prav. Zato: Nobenega poseganja v notranje zadeve drugih držav!"

* * *

Tako je govoril Jože Stalin v letu 1941, ko mu je tekla voda v grlo. Kako pa DELA v letu 1946, ko misli, da mu voda nič več v grlo ne teče, o tem ni treba šele pripovedovati.

Naši begunci in drugi brezdomci doživljajo nova in nova razočaranja. Njihovo usodo "rešujejo" pri zelenih mizah na tej in na oni strani velike luže. "Rešitev" je pa v največ slučajih vse prej ko — rešitev. Mnogi se po "temeljiti preiskavi" znajdejo na cesti pa sami nič ne vedo, kaj jim imajo razne "komisije" očitati.

LIGA KAT. SLOVENSKIH AMERIKANCEV je še vedno na delu, da pomaga tem nesrečnikom, kar pač največ more.

Dajte, podpirajte njeno delo in njeno prizadevanje, kolikor najbolj morete. DARUJTE ŠE NADALJE za LIGO in izkazujte usmiljenje do tistih ki si sami ne morejo pomagati. — Zaplot.

—o—

Tisk in naša dolžnost

Nek moder mož je v svoji razpravi o tisku nazval "tisk": njega veličanstvo, ter dostavil, saj brez njega ni skoraj nič, z njim skoraj vse. Tudi španski redovniki družbe Jezusove so priznali: "Imeli smo veliko ustanov, ne pa primernega tiska, ki bi ustrezal sedanjemu času. Imeli smo cerkve, samostane, vzgojišča, ne pa tako krepkega tiska, ki bi bil v stanu braniti jih."

Revolucija je zaplenila lepa svetišča, redovne hiše in zavode.

Ista nevarnost preti tudi drugim deželam.

Odlični francoski govornik Coube je proslavljal pred leti Francijo kot deželo, ki je močno darežljiva, dodal je pa pripombo: "Katoličani v Franciji žrtvujejo milijone, da, milijarde za odlične ustanove, za bolnišnice, šole, cerkve, samostane, misijone. Brez dvoma zaslužijo te stvari vse naše priznanje. Vendar mi bodi dovoljeno, da omenjam eno napravo, ki bi zanjo morala Francija ve prispevati; kajti ta naprava bo gotovo preprečila, da ne bodo vse druge uničene: v mislih imam dober tisk . . ."

Pregovor pravi: "Obvarovati morem samo to, kar znam braniti." Borbo današnjih dni moremo zmagovati samo z orožjem današnjega časa.

Zdihovati, tožiti, stokati, zabavljati, tolažiti se z upanjem na boljše čase, to je vse premalo, to še nikogar ni rešilo. Stopimo prav vsi v strnjene vrste za širjenje, okrepitev in obrambo dobrega tiska: verskih in cerkvenih, a tudi za ustalitev in udomačenje dnevnih, tedenskih časopisov, od Cerkve priporočenih in v pravem verskonravnem in resnično narodnem duhu urejevanih.

Spoznavajmo in se zavedajmo, koliko pustošenja v cerkvenem, nravstvenem in kulturnem življenju povzroča slab tisk, predvsem veri in Cerkvi protivno časopisje. Če še nismo prepričani, pa se prizadevajmo, da se prepričamo, kako velevažno apostolsko nalogo izvršuje vprav dober tisk. Posledica tega bo, da bomo postali gorečniki ne samo kot bralci, marveč tembolj še kot naročniki, agitatorji in razširjevalci in sotrudniki dobrega tiska: knjig in listov.

Slaba knjiga, slab časopis je nevaren sovražnik vere in verskega življenja; slab časopis naročati, čitati, se pravi, sovražniku svete Cerkve dajati pogum, podpirati ga gmotno in mu dajati denar. Čudno, da tega ne uvidijo oni tako zvani "dobri" kristjani, ki hodijo v cerkev in skušajo biti pošteni, v njih hišo pa prihaja list, ki je vse kaj drugega kot krščanski.

Slabo čtivo uničuje nravstvenost, čednost; tega ni treba dokazovati; vsakdanja izkušnja nas o tem prepričuje.

Tiska se je polastila ruska brezbožna sovjetska krutovlada. In sedaj siplje med nesrečni narod v ogromnih, nezaslišanih množinah strup, brezbožnost in mržnjo do vsega, kar mora biti človeku sveto, kar je verskega, nadnaravnega, božjega.

Usoda dežele — bodisi katerekoli — je v tesni zvezi s časopisjem. Če je v kakšni pokrajini razširjeno dobro časopisje v razmerju do slabega tiska kakor 5 proti 3, bodo tudi volitve v razna zastopstva, če so svobodne, tako izpadle. Katoliški tisk, katoliško časopisje širiti je dobro, je naravnost apostolsko delo. Koliko jih je, ki mislijo, da so že zadostili krščanski ljubezni, če so dali nekaj miloščine bednemu, če so se oddolžili cerkvi. Toda miloščino, če jo prav umevamo, moramo predvsem nakloniti važnejšim skupnim zadevam: med temi je gotovo na prvem mestu — tisk.

Papež Leon XIII. je rekel nekoč: "V župniji je dober časopis — trajen misijon." Pridigarja čuje 800, 1000 poslušalcev; veliko na boljšem je dober časopis; njega posluša vsak dan nepregledna množica. Misijon traja kvečjemu teden dni; nato se misijonarji odpeljejo; ne odpeljejo se pa strasti, te ostanejo. Zato pa, če hočemo, da seme dobrega in plemenitega ne bo prerastel plevel: na delo, da bo prihajal v vse naše domove trajno zvesti in dobrohoteči prijatelj — dober časopis!

V današnji dobi si nekako primoran veliko čitati. Le čitaj, ker človek se ne uči nič manj iz knjig in časopisov, ki jih bere, kakor od ljudi, ki z njimi občuje. Knjige in časopisi so dobri prijatelji, nič slabši od ljudi. In kakor je treba med ljudmi izbirati vedno le najboljše za prijatelje, tako tudi med knjigami in časopisi.

Taka prijatelja sta za nas vse Slovence brez vsakega dvoma dnevnik "Ameriška Domovina" in mesečnik "Ave Maria."

Resnicoljub.

—Pronašli so, da velike želve, ki žive v Floridi le malokdaj potujejo dlje od svojega doma kot v razdaljo 300 jardov.

—o—

Fight Polio

Don't swim in polluted waters.

Pri predstojniku cirkusa se javi krepak moški in vpraša za delo.

"Kaj pa znaš?" ga vpraša manager.

"Moja specialiteta je v jedi. Jaz lahko snem obenkrat tri ducate trdo kuhanih kokošjih jajec, dva ducata račjih in en ducat gosjih. Razume se, da moram imeti zraven kakega pol škafa kave in nekaj hlebcev kruha, drugače se mi jajca ustavijo. Nihče na svetu me v tem ne prekosi."

"Ne vem, kako bo," reče manager. "Mi dajemo vsak dan po štiri predstave."

"To mi je čisto po volji," odgovori prosilec.

"Pa misliš, da boš lahko pri vsaki predstavi pojedel toliko?"

"Za igračo mi bo to."

"Ampak ob sobotah dajemo pa celo po šest predstav."

"Toliko boljše."

"Ob praznikih dajemo pa predstavo kar vsako uro," pojasnjuje manager, "to bo pa preveč, kaj ne, da bi vsako uro toliko pejedel?"

Šele zdaj je bil prosilec zares v zadregi. Počehlja se za ušesi in premišljeno reče:

"To je pa nekaj čisto drugega. Predstava vsako uro pa ni kar tako. Če me boste najeli, moram staviti v najino pogodbo posebno točko."

"In ta je?"

"Če bom moral nastopiti vsak uro, si izgovorim, da mi boste dovolili med odmorom, da bom šel domov h kosilu in večerji. Mati ne bodo pustili, da bi presedel tukaj ves dan skoro tešč."

* * *

V nek kraj je prišel cirkus. Lastnik, ki je vedno gledal, da bi dobil kakšno privlačno silo, da bi privabil več obiskovalcev, kako posebnost. Tako je zvedel, da živi v tistem kraju moški, ki je star 100 let in ki mora vsak dan igrati namanj 2 uri žogo, da mu glidi ne zastanejo. Tega moram dobiti pa za cirkus, da ga bom kazal po svetu, je rekel manager in se napotil k stoletniku.

"Na mesec vam dam 400 dolarjev, drugega ne boste delati, kot tam boste sedeli in se kazali ljudem," mu ponuja manager.

"Štiri sto dolarjev na mesec, pa nič dela?" se začudi možak, "saj to je pa že kar lepa služba in lahko delo."

"Kaj ne, da je. Torej sprejmete?"

"Bi že sprejel," se obotavlja mož, "samo ne vem, kaj bo rekel moj oče k temu "

"Tvoj oče?" se začudi manager, "kaj imaš tudi očeta še živega? Koliko je pa on star?"

"O, ni še tako v letih, okrog sto trideset jih bo imel na puklu."

"Oho, tega moram pa videti!" vzklikne manager, "kje pa je tvoj oče?"

"Zgorej v kambri je."

"Kaj pa dela?"

"Svojega očeta devlje spat, ki je danes nekam poreden; po vsej sili je hotel s fanti na vas."

V planinah

ZGODBA — Spisal Stanko Canjkar

"Ali si kaj molila zame?" Sodnik je zopet ves vsakdanji.

"Ne vem, gospod sodnik. Najbrž nisem. Se nisem spomnila."

"Tako? Na koga si pa mislila?"

"Na vas . . '

"Saj to se pravi moliti. Gotovo si mi dobro želela, ali ne?"

"Seveda. Mnogo dobrega in veselega."

"To je lepo. Sedaj greva še v trgovino, da nakupiva, kar je treba. In lačna sva že tudi."

Sedaj nakupujeta in spravljata v nahrbtnik. Potem gresta še v gostilno, da se okrepčata. Ljudje so precej glasni. Pomenkujejo se, jedo in pijejo. Saj je nedelja, in v teh krajih je to star običaj. Gospod sodnik samo posluša in gleda. Morda bi posegel v razgovor, pa ve, da bosta morala kmalu vstati in odriniti. S takim komaj načetim razgovorom pa ne veš potem kaj početi.

"Ali si hudo urtujena, Anica?" Starši redkokdaj s toliko skrbjo vprašujejo svoje otroke, kako jim je. Skupno življenje navadi ljudi na neko trdoto, ki se ne sme ustaviti ob vsakem neprijetnem naporu. Gospod sodnik pa je samo ta dan otrokov varuh. Zato je lahko obzirnejši.

"Nič nisem utrujena, prav nič," zatrjuje otrok kar preveč vneto. To pa navadno ni potrditev besed.

"Daleč imava nazaj. Pot je strma in tudi sonce bo nagajalo. Sicer pa si v planinah doma in si hoje vajena."

"Bolj kakor vi."

"O, le ne preveč pogumno, deklica. Moje kosti so stare in utrjene. Še prosila boš, da te denem v nahrbtnik."

"Mislite? Saj nisem konserva. Škoda, da ne bom mogla videti, kako bi se potili s takim bremenom na svojem hrbtu."

Med potjo proti domu si ogledata še kraj sam. Saj ni nič posebnega. Če si pa že tamkaj, potem pač vljudnost sama zahteva nekaj pozornosti. Zanimivosti tako pozabiš. V spomin se ti vtisne kaka malenkost, ki je potem za vedno zvezana z mislijo na tisti kraj.

Vračanje je utrudljivejše. Pot je precej strma in zahteva mnogo pozornosti. Sonce je pozabilo na svojo jutranjo prijaznost in skromnost. Tako je z njim kakor z otrokom, ki se te ob prvem srečanju boječe izogiba, čez nekaj časa pa se navadi nate in postane kar preveč objesten.

"Zakaj pa nič ne govorite, gospod sodnik?"

"Ker rabim usta za sopihanje, kakor slišiš."

"Nič ni res! Najbrž ničesar več ne veste."

"Morda imaš prav."

"Bom takoj videla. Ali se greva šolo?"

"Kakšno šolo?"

"Jaz bom vprašala, vi boste pa odgovarjali."

"Ali mi boš tudi red zapisala?"

"Tudi."

"Kam?"

"V pesek, da se bo dalje časa poznalo."

"Dobro, kar začni!"

"Katero mesto na svetu je najlepše?"

"Šmarna vas."

"Kje je to?"

"Tam daleč, zadaj za vsemi temi hribi."

"Zakaj je najlepše?"

"Ker sem tam doma."

"In kje je najlepše jezero?"

"Nekje daleč na Koroškem. Na obrežju je stala deklica tvojih let in je pela slovensko pesem. Čudovito pesem. Čudovito lepo je bilo."

"Katerega človeka ima najrajši?"

"Svojo mater . . ."

"In s kom najbolj prijazno govorite?"

"To ni več šola, Anica."

"Pa vendar povejte!"

"S teboj. Pa ne bom več, če boš take stvari vpraševala. Ostaniva pri šoli."

"Dobro, pa povejte, katera je najlepša slovenska pesem."

"To je težko prav povedati. Mogoče tista o lepi Vidi . . . Ali pa ona: Vstani, vstani, Jerica, vstani, ženi vole past. "

"Nobene ne poznam. Pa saj je vseeno. Povejte sedaj, kaj je najhujše na svetu?"

"Če komu vse podariš, kar si in kar imaš, pa te udari v obraz . . ."

"Ali ni smrt hujša?"

"Ne, Smrt je samo začetek poti; je samo slovo. Najhujše je, če se kdo resnici in dobroti smeje."

"Nič prav ne razumem."

"Ne razumeš? Kako da ne razumeš? Kaj še nisi nikoli videla križa? In Kristusa, ki je razpet nanj?"

"Pač, sem . . ."

"Njemu se je zgodilo vse to. Samo on do konca ve, kaj je najhujše. Midva tega res ne veva posebno dobro. Ti še manj kot jaz."

Gospod sodnik se je v tej otroški šoli zresnil, kakor da sodi poosebljeno zlo, ki so ga pripeljali pred njegov sodni stal. Otrok izgublja sled za svojim veselim prijateljem. Nič več se ne more prav znajti. Obraz tega mladega gospoda se neprestano spreminja. Otrok se igra, toda igra se neopazno spreminja v resnico življenja samega. A prav to je lepo.

(Dalje prihodnjič)

MALI OGLASI

Gertrude Hinger plesna šola
Uči že 21 let

Natečaji v baletu, tap, akrobatiki in baton so v SND na St. Clair Ave. soba št. 2 ob pondeljkih in sredah od 2 pop. do 6 zvečer. Skupne vaje so po 75c, zasebne $1.50. Pokličite GL 9792.

Peč naprodaj

Naprodaj je kuhinjska peč v dobrem stanju. Vprašajte na 6522 Bonna Ave. (176)

Farma naprodaj

4 milje vzhodno od Chardon, Ohio, na deželni cesti 6 je naprodaj 13 akrov farma; velika 12 sob hiša kolonial tipa, gospodarska poslopja. Pripravno za turiste ali trgovino. Cena je $8,800. Dalje je naprodaj parcela, 200 čevljev široka in 1,000 dolga za $1000; na odplačila. Za pojasnila pišite na Joe Cechura, R. 4, Chardon, Ohio, ali se zglasite na 2913 E. 57 St. v Clevelandu. (176)

Trebušne podpore

Pri nas dobite vse velikosti trebušne podpore

(Abdominal Supports)

Mandel Drug
Lodi Mandel, Ph. G., Ph. C.
SLOVENSKI LEKARNAR
15702 Waterloo Rd.

Cleveland 10, Ohio
Lekarna odprta: Vsak dan od 9:30 dopoldne do 10. zvečer.
Zaprta ves dan ob sredah.

Thomas Flower Shop
SLOVENSKA CVETLIČARNA
CVETLICE ZA VSE SLUČAJE
Lepo delo in točna postrežba
14311 ST. CLAIR AVE.
Tel. GL 4316

Za cementna dela
kot pločnike in driveways pokličite
John Zupancic
18220 Marcela Rd.
Tel. KE 4993
(Mo- x)

1946	SEPT.					1946
Su	Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

KOLEDAR

DRUŠTVENIH PRIREDITEV

SEPTEMBER

14.—Dr. sv. Janeza Krstnika, št. 37 ABZ ples v SND na St. Clair Ave.

25.—Materinski klub fare sv. Vida, zabava v cerkveni dvorani.

OKTOBER

4.—Orli prirede ples v šolski dvorani sv. Vida.

5.—Velika plesna veselica društva Loška dolina v Slovenskem domu na Holmes Ave.

5.—Podružnica št. 47 SŽZ priredi plesno veselico v SND na 80. cesti.

6.—Podružnica št. 50 SŽZ ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

9.—Mladinska Marijina družba, zabava z kartami v šoli sv. Vida.

12.—Collinwoodske Slovenke št. 22 SDZ praznujejo 25 letnico obstanka s plesno veselico v Slovenskem domu na Holmes Ave.

19.—Honor Guards SDZ ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

25.—Dr. sv. Imena v fari sv. Vida jesenska zabava v šoli sv. Vida.

NOVEMBER

2.—Društvo Danica št. 11 SDZ ples v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

9.—Društvo Slovenec št. 1 SDZ ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

10.—Pevski zbor Planina iz Maple Heights priredi svoj jesenski koncert v dvorani na Stanley Ave.

10. — Slovenski pevski zbor Euclid priredi pevski koncert v SDD na Recher Ave. Začetek ob 4 popoldne; zvečer bo ples, za katerega bo igral Vadnalov orkester.

16.—Društvo Sv. Ane št. 4 SDZ plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

16.—Young Ladies Sodality fare Marije Vnebovzete ples v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

23.—Društvo Sv. Cirila in Metoda št. 18 SDZ plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

30. — Društvo Jutranja zvezda št. 137 ABZ obhaja 25 letnico s plesom v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

Utrinjajoče se zvezde

(V begunskem taborišču na Tirolskem je izšel litografiran listič "Strti cvetovi" v spomin obletnice žalostne vetrinjske tragedije, ko so zavezniki vrnili nasilno skoraj vse slovenske domobrance. Tam je izšel tudi pričujoči odlomek iz romana "Mrtvi bataljoni," ki riše strahote smrti v kraških jamah.)

Pot je ozka, stisnjena med bregove. Prek smrekovih brinčljev veje veter narahlo, kakor da se boji iti naprej. Noči se. Zahod je rdeče pobarvan in v zraku leži neznanska teža, kakor da so se ustavile vse ure na svetu kot da je v vsaki veži za vrati pokrov od krste. Tu bel, tam črn. Nekam grenko diši nad potjo. Po rožmarinu ali po smoli, noben fant ne more prav uganiti. Preveč so trudni, da bi ugibali, noge so jim težke, zapletajo se in klecajo.

Moj Bog, zdaj je doma največ dela!

Kovačeva dva sta skupaj, Franc in Cene.

"Ti je težko?"

Francetov glas je kakor da prihaja iz podzemske jame.

Cene odkima. Žica je tako ostra, da žre prav do kosti. In straža je blizu.

Kolona gre za kolono, kakor da se ne misli nikjer ustaviti, kakor da morajo priti do krvave zarje, do onih visokih gora, ki so se zadrle v večerno nebo kakor grozeče pošati.

Zarja se barva vijoličasto, le še na robu je rahlo oranžasta.

Polahno se mrači, pot ne more iz soteske. Bregova se tiščita drug k drugemu, kakor da grozita zasuti sprevod. Hosta se gosti, z bregov diši po gnilem lesu in po mokrem mahu. Prav tiho nekje curlja voda s skale.

Fantje so tako žejni!

Da bi jo mogel vsak zajeti vsaj eno perišče.

Nič več.

Samo eno perišče za zadnjo uro.

Čez pot je planila srna in slišati je pokanje suhljadi v brdu.

Bregova sta pot tako stisnila, da se smreke z enega hriba s krošnjami skoraj dotikajo smrek z drugega hriba.

"Po dva in dva!"

Da bi mogli vsaj zapeti!

Tisto:

"Gozdič je že zelen . . ."

Za zadnjo uro.

Korakov skoraj ni slišati. Pot je nastlana z mokrim igličjem, kakor da je vsa gmajna zaklet grad, vsaka smreka steber.

Zdaj je že prav temno. Straže korakajo prav ob koloni.

Ne bo dolgo, ko bo vstal mesec.

Poslednjič za vasovanje.

S smrtjo.

"Na levo!"

Pot gre malo navzdol. Nekje spodaj mora biti kotlina, morda dolina z rožami, ki jih nihče nikoli ne potrga. Rastejo in segnijejo. Morda imajo srne čeznje svojo pot k studencu.

Morda rasto za poslednji pušelc.

Spominčice.

Z bregov se vali noč kakor črn valjar, ki se ustavlja ob smrekah. Tema pred mesečino.

Pot gre venomer navzdol.

"V grob stopamo."

To je glas Rožnikovega Lojza. Doma ima staro mater in pol grunta.

Pred seboj dober meter prsti, grob, ki bo morda prekratek za njegovo močno in veliko postavo.

Mesec vstaja. Ne vidijo ga, toda mesečina je predrla smrečje in pozlatila kaluže, ki stoje ob poti. Zrak med vejami je podoben pajčevini.

"Da bi vsaj dež šel, da bi lilo in da bi do kolen brodili po blatu," se spomni Kajžarjev Fronc. V takile noči je tako težko umreti. Nisem mislil, da bo tako prišlo."

Fronc ima doma dekle. Plevnikovo Maričko.

"Morda ne bo hudega," se še drži upanje Bregarjevega Jaka.

"Kar iz glave si izbij take sanje. Poravnali nas bodo, boš videl."

Prevčevega Petra nihče ne prepriča.

Kolona stopa navzdol. Obrazi, ki so bili pri belen dnevu bledi, so zdaj v mesečini svetli, zlati.

Navzdol, navzdol. Bregovi se oddaljujejo, dolina se širi. Čezdalje več neba je nad kolono.

Zvezde se goste, komaj je prostora za mesec, ki se je pognal med nje.

"Na desno!"

Povelje je padlo kakor puščica, ki jo ustreli neznanec izza drevesa.

Kolona se okrene. Straže se goste, koraki prvih postajajo krajši.

V srca plane poslednja misel, na koso naslonjena stoji smrt na jasi. Mesec je tako ledeno mržel na baržunasti prnini, da boli, če gledaš vanj.

Prva kolona se postavlja v red, straže sklenejo krog.

Jasa je dolga. Na desni strani rasto hrasti. Košati so in v mesečini videti kakor kralji Matjaži. Na severni strani je kamenje in brinje.

Zdaj mora priti nekaj. Tišina je tako težka, kakor da je vse ozračje iz železa.

Nekaj mladih bruhne v jok.

Potokarjev Franc, ki ima tri otroke, stoji kot da je iz kamna. Oči ima uprte v zvezde.

Saj mora priti čudež.

Čudeža ni.

Prva strojnica zalaja. Kakor pobesnel volk tuli v mesečino. Prvih deset iz vrste klecne. Premetavajo se, le dva mirno ležita in samo trzata z nogami.

Potlej bruhne od vseh strani. Kakor da se trgajo plazovi, krogle se sploščujejo ob kamenju, kriki napolnjujejo jaso. Nekaj preplašenih ptičev se dvigne iz krošenj in se s zaspanimi sunki zaženo v grmovje.

Nad jaso plava duh po smodniku in po krvi.

Utrinek.

Kakor blisk se zažene proti tlom, naravnost nad jaso.

Potokarjev Fronc še stoji in strmi v nebo. Blazne oči zagorijo, telo se mu napne kakor lok in v skoku je v brdu.

"Čudež, čudež, ljudje božji!"

Njegov blazni glas odmeva čez jaso in pade v grapo kakor kamen.

Strojnica bruhne rafal za njim. Fronc grabi za grmovjem, potlej se nagiba in se počasi pevrne. Vali se navzdol, vedno hitreje, glava mu odskakuje od tal. Na dnu obmiruje in strmi s steklenimi očmi v mesečino.

Zvezde se utrinjajo. Čopo isker prše nad gmajno, kakor da se je sto raket zapodilo pod nebo in zdaj onemoglo padajo nazaj. Med nebom in zemljo ugasnejo, kakor da nočejo gledati prizora pod seboj.

Strojnice tulijo. Pošastno odmeva njih lajanje ob kamenju. Z razprostrtimi rokami pada Kačarjev Matevž na obraz. Slanovemu je rafal odprl lobanjo. Mesec sveti nad krvavo maso možganov.

Gruče se redčijo. Poslednji spačeni obrazi čakajo na smrt.

Strojnice bruhajo. Neredko padajo streli iz pištole. Zadnji je Zoretov Matija. Dolgi lasje mu visijo na čelo, rahlo je sklonjen nazaj in velike oči mu počivajo na smrekovem brinclju. Kakor da stoji tu že od vekomaj, vkopan v zemljo kakor steber. Ne premakne se.

Mesec mu visi skoraj nad glavo kakor velikanska svetilka. Utrinkov ni več, noč je za hip temnejša.

Strojnice bruhajo že na redko, kakor da so se izlajale in ohripale. Posamezni rafali še sikajo med padle.

Zoretov Matija stoji.

Kakor steber. Vidi, kako se strojnica obrača proti njemu. Zdaj bo planil plamen iz ozkega žrela in smrt bo povesila koso.

Matija še stoji.

Zdaj se nagiba. Naprej bo padel.

S poslednjo močjo vrže glavo nazaj.

Na hrbet pada.

Leži. Z rokami na prsih kakor na parah.

Mesec mu sveti naravnost v obraz.

Matija se smehlja.

Tega smehljaja mu nihče več ne odvzame.

Matija se bo smehljal na veke . . .

Oče te velike družine je umrl in mati, Mrs. Esther Wuchte, stara 33 let, iz Jolieta, Ill. ne more sama vzdrževati tako številne družine. Toda oče je bil član "Loyal Order of Moose" in ta bratska organizacija se je sedaj zavzela za družino svojega pokojnega člana. Otroke so oddali v Mooseheart zavetišče blizu Chicaga, kjer bodo otroci dobili šolsko izobrazbo. Mati je sedaj tudi v Mooseheart bolnišnici, kjer je dala življenje 11. otroku. To je obenem tudi največja družina v tem "otročjem mestu."

MALI OGLASI

Luč za zdravljenje revmatizma
gre na vsak regularni saket.
$1.65
MANDEL DRUG
15702 WATERLOO RD.

Plačajte
račune za plin, elektriko in telefon pri nas. Money Order postrežba od $1.00 do $10,000.
Mihaljevich Bros.
6424 St. Clair Ave.
(2. & 8. each month)

Prijatel's Pharmacy
SLOVENSKA LEKARNA
Prescriptions — Vitamins
First Aid Supplies
Vogal St. Clair Ave. in E. 68th

DELO DOBIJO

VEČ POMOČNIC ZA CAFETERIJO
SE SPREJME

Tudi izkušeno žensko za pecivo

Delo je v čisti, zdravi okolici

Morajo razumeti in govoriti angleško

Samo snažne, čiste in lične mlade ženske od 20 do 35 let starosti naj se priglacijo

$29 za 40 ur dela na teden

Hrana in uniforme zastonj.

Zglasite se v
The Ohio Bell Telephone Company
soba 901
700 Prospect Ave.

Delo dobi
Sprejmemo strežkinjo za restavracijo za poln čas; mora biti stara nad 21 let. Zglasite se v Šornovi restavraciji 6036 St. Clair Ave. (177)

Službo dobi
Ženska asistentka pri zobozdravniku; mora znati slovensko ali hrvaško. Naj javi svoje sposobnosti pismenim potom ter pošlje na American Home Publ. Co. 6117 St. Clair Ave. Cleveland 3, O. "Box 10." (178)

Za hišna dela
Ženska dobi delo za splošna hišna opravila; ob četrtkih in nedeljah prosta. Lep nov dom na Heights. Samo 1 otrok v družini. Pokličite med 9 dop. in opoldne YEllowstone 6786. (180)

Pisarniško delo
Delo dobi dekle za splošna pisarniška dela; plača tekom učenja; delo 5 dni v tednu. Pokličite HE 5708. (180)

MALI OGLASI

Furnezi
Novi furnezi za premog, plin, olje, gorko vodo ali paro.
Resetting $15 — čiščenje $5
premenjamo stare na plin ali olje
Thermostat
Chester Heating Co.
1193 Addison Rd. — EN 0487
Govorimo slovensko (x)

Primerno stanovanje
z dvema ali pa tudi trema spalnicama, v bližni tiskarne Am. Domovine ali pa tudi kjerkoli drugje v Clevelandu, išče urednik Glasila KSKJ. Pokličite HEnderson 3912. Družina je sedaj še v Chicagi. Mudi se zato, ker bosta morali mlajši dve hčerki te dni spet iti v šolo (High School). V družini so vsi odrasli. (x)

D and S Service
poprava pralnih strojev
5408 Homer Ave.
EN 7849 — HE 6347
(178)

Sobe iščeta
Dvoje deklet bi rado dobilo 2 sobi, spalnici ali za lahko pečarijo. Najraje med 55. in 79. cesto. Pokličite po 4 uri popoldne EX 0771. (176)

Dva lota naprodaj
Naprodaj sta 2 lota na Mohican Ave Vsak je 55 čevljev širok in 110 čevljev dolg. Za informacije pokličite REdwood 0392. (178)

Trgovina naprodaj
Naprodaj je grocerija in mesnica. Za več informacij pokličite Matt F. Intihar, 630 E. 222 St., IV 2644. (176)

Poslednji dnevi Pompejev

ROMAN

Še je dihal — oči so se mu srepo upirale v sovražnika; divjost, ki se ji je privadil s poklicem vred, se mu je še zrcalila na obrazu, na katerega je padala že senca smrti, ali še enkrat je krčevito hropeč odprl oči. Toda ni videl ne editorja ne svojih usmiljenih sodnikov; ves obširni prostor se mu je zdel pust in prazen. Spoznal je le eno samo bledo obličje, polno bolesti in groze, — in slišal je le en sam obupen krik med vsem šumom in hrupom okoli sebe. Vsa divjost se je izgubila z obraza, ki ga je pokril lahek in nežen izraz otroške ljubezni, toda kmalu je zaprl oči in glava mu je omahnila na zemljo.

"Odnesite ga," je zapovedal edil, "izpolnil je svojo dolžnost."

Služabniki so ga odnesli v spolijarij.

"Zvesta slika slave in njene usode!" — je dejal Arbac. Ko so mu švigale oči po amfiteatru, je sijalo iz njih toliko zaničevanja in zasmehovanja, da je povesil svoje oči prestrašen ali ponižan vsakdo, ki se je srečal z njegovimi.

Gledališče so poškropili s prijetno dišečo vodo, služabniki pa so natresli svežega peska po areni.

"Privedite zdaj leva in Glavka, Atenca," je zapovedal editor.

In pri tem je pretreslo vse občinstvo čustvo bojazni, ki pa ni bilo ravno prijetno, vendar je kakor težka sanja napenjalo splošno pozornost.

TRETJE POGLAVJE.

Salust in Nidijino pismo.

Trikrat se je že zbudil Salust iz jutranjega spanja in trikrat je skušal z globokim vzdihljajem zopet zaspati, ko se je spomnil, da mora danes njegov prijatelj poginiti. Njegov poglavitni življenski smoter je bil, ogibati se neprijetnim občutkom, in kjer to ni bilo mogoče — jih vsaj čim prej pozabiti.

Ker se mu ni hotelo posrečiti, da bi se zakopal v pozabljivost, se je končno vzdignil in zagledal, kakor vsako jutro, svojega oproščenca, ki je sedel zraven njegove postelje. Salust je bil navajen, da mu je kaj čital, predno je vstal; kajti kazal je okus za lepe umetnosti.

"Nič knjig danes! niti Tibul — niti Pindar — Pindar, ah, že ime samo me spominja na igre, katere naša arena tako divje posnema. Ali je že pričelo — v amfiteatru?"

"Že davno. Ali nisi slišal, Salust, trombe in vrišča?"

"Da, da, ali bogovom hvala, bil sem še preveč zaspan, komaj sem se obrnil na drugo stran pa sem že zopet zaspal."

"Gladijatorji so morali že davno pričeti borbe."

"Nesrečneži! — Saj ni šel nihče mojih ljudi k igram?"

"Gotovo ne, tvoje zapovedi so bile jasne dovolj."

"Prav! — Hotel bi, da bi ta dan že minul! Kaj pa je s tem pismom na mizi?"

"O, prinesel ga je sinoči nekdo, ko si bil pre—pre—"

"Preveč pijan, da bi ga bil mogel prečitati. O, gotovo ni nič kaj važnega."

"Ali naj ga odprem, Salust?"

"Prav — morda me razvedri. — Ubogi Glavk."

Oproščenec je odprl pismo. "Kaj?" — je dejal — "grško? — Morda od kake učene dame?" — Hitro je prečital to pisanje in na obrazu mu je zasijalo presenečenje in strah. — "O, vsi bogovi! plemeniti Salust, kaj smo zamudili? Čuj vsebino tega pisma:

"Nidija, Glavkova sužnja, Salustu, njegovemu prijatelju! Jaz sem jetnica v Arbacevi hiši. Teci k pretorju, izposluj moje osvobojenje, in potem bomo mogli Glavka še rešiti iz levjih krempljev. V teh zidovjih je še drug ujetnik, katerega pričevanje dokaže nedolžnost Atenca; kajti bil je priča umoru. On lahko dokaže morilca v osebi nekega doslej neosumljenega lopova. Ne odlašaj! Podvizaj! Hitro, hitro! —Pridite z oboroženimi ljudmi za slučaj, da naletite na odpor, in privedite s seboj spretnega kovača, kajti ječa mojega sojetnika je močno zaklenjena. O, pri tvoji desni roki, pri pepelu tvojega očeta, ne zamujaj nobenega trenutka."

"O, bogovi!" je vzkliknil Salust, "in ob tej uri morda on že umira. Kaj je storiti? — Jaz grem takoj k pretorju."

"Ne, to bi ne bilo dobro. Pretor, kakor tudi Panza, in celo editor, so odvisini od sodrge, in ta ne bi hotel vedeti o nikaki odložitvi; v trenutkih najhujše napetosti si ne bodo pustili iztrgati svoje žrtve. Premeteni Egipčan bi tudi tako odsvetoval. Očitno je da je namenoma zaprl slepo deklico in tistega drugega jetnika. — Ne, tvoji sužnji so k sreči vsi doma."

"Razumem," ga je prekinil Salust, "oboroži takoj sužnje! Ulice so prazne. Mi sami gremo v Arbacevo hišo in rešimo jetnika. Hitro! hitro! — Dav, prinesi mojo obleko in sandale; papirus in cevko. Pretorju pišem in ga zarotim, naj še ne izvrši smrtne odsodbe Glavkove; kajti v eni uri bom mogel dokazati njegovo nedolžnost. Tako, dobro je tako. Teci s tem pismom, Dav, k pretorju v amfiteatru. Skrbi, da mu bo takoj izročeno. Zdaj pa, bogovi, ki jih Epikur sicer taji, bodite mi prijazni, da bom mogel Epikurejca imenovati lažnikom!

ČETRTO POGLAVJE.

Zopet v amfiteatru.

Glavk in Olint sta bila skupaj v oni temni ozki celici, v kateri so čakali zločinci na svoj zadnji, strašni boj v areni. Njune oči, ki so se sicer privadile oni temi, so se medsebojno izogibale v tej strašni uri, bledost njunih obrazov je bila čedalje bolj podobna smrti. Toda trepetala nista, na obrazu sta jima odsevala pogum in odločnost, ustnice so jima bile stisnjene. Versko prepričanje enega, ponos drugega, zavest nedolžnosti pri obeh in morda tudi ona tolažba, ki jima jo je vlivala družba in skupna nesreča, je povzdigovala obe žrtvi do junakov.

"Čuj! — slišiš li vriskanje? — Radujejo se ob bolečinah sotrpinov," je dejal Olint.

"Slišim, moje srce se temu upira, ali podpirajo me bogovi."

"Bogovi! V tej uri, mladi mož, spoznavaj le enega samega Boga. Ali te v ječi nisem poučeval, te nisem objokoval, nisem zate molil? Ali nisem v svoji gorečnosti mislil bolj na tvojo rešitev nego na svojo?"

"Zvesti moj prijatelj!" je odgovoril Glavk svečanostno, "poslušal sem te pazljivo in celo z nekim tajnim nagibom, da bi sprejel tvoje verske nauke. Ako bi ostala živa, bi morda po malem zapustil svoje vero in se oklenil tvoje; ali v tej zadnji uri bi bilo to obupno in mene nevredno, kajti tako važen korak se mora storiti le po treznem prevdarku. Ako bi zdaj sprejel tvojo vero in se odrekel bogovom svojih očetov, ali bi se ne zgodilo morda le zato, ker mi obljubljaš svoja nebesa ali mi pa groziš z mukami tvojega pekla? Ne, ne Olint! Potrpiva drug z drugim! — Jaz spoštujem in častim tvojo odkritosrčnost, — ti pa pomiluj mojo zaslepljenost ali trdovratno vztrajnost. Kakršna so bila moja dela, tako bo tudi moje plačilo. Oblast ali oblasti tam zgoraj ne bodo prestrogo sodile človeške zmote, ako jo je spremljala dobra volja ali iskrena duša. Ne govoriva več o tem! — Tako! Ali slišiš, kako vlečejo težko truplo po hodniku? Kakor ta, bova tudi midva kmalu mrtev prah."

"O, nebesa! O, Kristus, že te gledam!" — je zaklical Olint, vzdignivši roke; " ne tresem se; veselim se, da bom kmalu rešen posvetne ječe."

Glavk je molče nagnil glavo. Čutil je razliko med svojim pogumom in med onim njegovega sotrpina. Pagan ni trepetal, ali kristjan se je radoval.

Zdajci so zaškripala težka vrata v svojih tečajih, in zunaj se je prikazala straža.

"Glavk, tvoj čas je prišel," je dejal jasen in čist glas, "lev te že čaka."

"Pripravljen sem," je dejal Atenec. — "Brat in sotrpin, daj da te zadnjič objamem; blagoslovi me in zdravstvuj!"

Kristjan je razprostrl roke— in objel mladega pagana na svojih prsih — poljubil ga je na čelo in lice — in glasno vzdihnil. Njegove vroče solze so tekle po obličju njegovega prijatelja."

"O, da bi se mi milo posrečilo spreobrniti te, pa bi ti mogel zdaj reči: "Še ta večer se bova zopet videla v raju!"

"Morda se tako zgodi," je odgovoril Grk s tresočim glasom; "tisti, ki jih smrt loči, se morda zopet srečajo na drugem svetu. — Za zemljo, za to lepo, ljubljeno zemljo — zdravstvuj za veselej!"

Glavk se mu je iztrgal, in ko je prišel na zrak, ga je kljub vročini in soparnosti obšla mrzla zona. Vse telo, ki še ni popolnoma okrevalo po vplivu one grozne pijače, se mu je treslo. Vojščak ga je podpiral.

"Bodi pogumen!" — je dejal nekdo, "ti si še mlad in spreten. Dajo ti neko orožje; ne obupuj, morda se še rešiš!"

Glavk ni odgovoril ničesar. Sramoval se je svoje slabosti in je krčevito napel vse moči, da bi se vzdržal pokonci, kar se mu je tudi posrečilo. Truplo, ki je bilo popolnoma nago razun pasu okoli ledij, so mu natrli z oljem, dali mu v roke stilus (pač brezmiselno orodje proti njegovemu sovražniku) in so ga odvedli v areno. — Zdaj pa, ko je Grk videl na tisoče vanj uprtih oči, ni več občutil svoje smrtnosti. Izginil je vsak znak strahu. Hitra rdečica mu je preletela bledi obraz—njegova mladostna postava se je ponosno vspela pokonci. V krasoti in pravilnosti vseh udov — z drznim in kljubujočim čelom — z neprenagljivim duhom, ki mu je odseval z obraza in iz oči, je bil videti živa podoba hrabrosti njegove domovine — junak in bog obenem.

Ob vstopu so mu še zadoneli nasproti pojavi sovraštva in studa nad zločinom, toda kmalu so se stopili v neprostovoljno občudovanje in napol obžalujoče spoštovanje. Vsa ta mnogobrojna množica je kmalu kakor eno samo bitje z nekakim krčevitim vzdihljajem obrnila svoje poglede na neki temen predmet sredi arene. — Bila je to levova kletka.

"Pri Veneri! — kako je vroče!" — je dejala Fulvija, "in vendar ni solnca. Rada bi, da bi ti neokretni mornarji popolnoma strnili šotorno streho."

"O, zares je jako soparno. Prihaja mi slabo; moti se mi!" je dejala žena Panzova. Celo že njen utrjeni stoicizem ni mogel prenesti igre, ki je imela pravkar slediti.

Že štirindvajset ur niso dali levu nikakega živeža in žival je kazala že celo jutro neko čudno in nemirno nestrpnost, kar je čuvaj pripisoval mukam lakote. Toda njegovo vedenje je bilo bolj bojazljivo nego besno; rjovenje je izražalo nekako bolest in trudnost; lev je sklanjal z glavo — srkal počasi zrak skozi železno omrežje — legel obnemoglo na tla — pa zopet nemirno poskočil in ponovil svoje zamolklo rjovenje. Zdaj je ležal nepremično in nemo v kletki, svoji široki nosnici je pritisnil k železni mreži ter z globokimi oddihi prepihaval pesek na tleh.

Editor je bil v zadregi in bled — skrbno se je oziral okoli — bil je neodločen in se je obotavljal, ali ljudstvo je postajalo že nestrpno. Počasi je dal znamenje; čuvaj za kletko je previdno odtegnil vratca — in lev je skočil ven z divjim tuljenjem. Čuvaj je hitro zbežal skozi odmerjena vrata in pustil gospodovalca pustinje samega s prisojeno mu žrtvijo.

(Dalje prihodnjič.)

—o—

Kupujte Victory bonde!

V BLAG SPOMIN
DRUGE OBLETNICE SMRTI
DRAGEGA SOPROGA
IN OČETA

Frank Kuralt

Ki je za vedno zatisnil svoje blage oči 9. septembra 1944

Dve leti hladni grob Te krije,
in spomin nam žalosti srce,
Večni Bog Ti daj plačilo
spavaj v grobu zdaj sladko.

Blagor mu, ki se spočije,
V črni zemlji v Bogu spi.
Lepše sonce njemu sije,
Lepša zarja rumeni.

Kar je črna zemlja dala,
Vzame črna zemlja spet.
Duša je iz ječe vstala,
Vspela se nad zvezdni svet.

Žalujoči ostali:

HELENA KURALT, soproga;
in OTROCI.

Barberton, O., 9. sept. 1946.

AUGUST KOLLANDER

v Slov. Narodnem Domu,

6419 ST. CLAIR AVENUE,

POŠILJA DENAR v Jugoslavijo, Trst, Gorico, Avstrijo, Italijo in druge kraje, vsaka pošiljatev je jamčena;

PRODAJA ZABOJE za pošiljanje hrane in obleke v staro domovino in sprejema take zaboje za odpošiljanje v stari kraj.

Pri Kollanderju boste vedno dobro postreženi.

In 2046 A.D.

every home may have a mechanical Hi-Hung-Wash to wash and iron clothes.

But in 1946, we still have to save used cooking fat to make enough soap to wash clothes the old fashioned way. Use and re-use food fats and then turn them in to your meat dealer for four cents a pound to make soap and other household essentials. Fats and oils are short the world over. By conserving fats you help to feed the starving million

NOVICE -- z vsega sveta

NOVICE -- ki jih potrebujete

NOVICE -- ki jih dobite še sveže

NOVICE -- popolnoma nepristranske

NOVICE -- kolikor mogoče originalne

NOVICE -- ki so zanimive

vam vsak dan prinaša v hišo

AMERIŠKA DOMOVINA

Povejte to sosedu, ki še ni naročen nanjo

Slika nam predstavlja tri delegate na mirovni konferenci v Parizu ob sprejemu v avstralskem poslaništvu. Od leve na desno so: ameriški poslanik za Francijo, Jefferson Caffrey, avstralski zunanji minister dr. Herbert V. Evatt in kitajski zunanji minister Wang Shin-Ghieh.

Tri v Ameriki rojene Japonke, ki nam jih predstavlja gornja slika, čakajo v pristanišču na ladjo, da jih ponese na Japonsko. Od leve na desno so: Mary Tamada, Frances Yokoyama in Alice Shimoyama vse iz Kent, Wash. Te tri so iz skupine 300 Amerikancev, ki bodo zaposleni v ameriškem vojnem oddelku v Tokiju.

ŽENINI IN NEVESTE!

Naša slovenska unijska tiskarna vam tiska krasna poročna vabila po jako zmerni ceni. Pridite k nam in si izberite vzorec papirja in črk.

Ameriška Domovina

6117 St. Clair Ave. HEnderson 0628